

FRANSIZ İŞÇİ SINIFINI ENTERNASYONALİST Mİ ZANNEDİYORSUNUZ?

3 Kasım 2025

Yıldırım Koç

“İşçiler vatansız mı?”, “İşçiler Enternasyonalist mi?” yazılarımdan sonra, Amerikan, Alman ve İngiliz işçi sınıflarının enternasyonalist olup olmadığını sorguladım. Şimdi sıra, işçi sınıfı tarihinde militan eylemleriyle tanınan Fransız işçi sınıfında.

Peki, Fransız işçi sınıfı enternasyonalist mi? 1830 ihtilalini, 1848 ihtilalini, 1871 Paris Komünü’nü, 1930’ların ikinci yarısındaki büyük grevleri, 1968 genel grevlerini, vb. gerçekleştiren Fransız işçi sınıfı, sömürge halklarının ezilmesine ve sömürülmesine karşı çıkmış mı? Diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla enternasyonalist (kaderde ve mücadelede birlik) ilişki içine girmiş mi? Diğer ülkelerin işçilerine destek vermiş mi?

Fransa’da günümüzde gelir getirici bir işte çalışanların yüze 86,6’sı ücretlidir. Ancak sendikalaşma oranı yalnızca yüzde 10,1’dir. Diğer bir deyişle, Türkiye’de işçi ve kamu görevlisi statülerinde çalışanların sendikalaşma oranı, Fransız işçi sınıfının sendikalaşma oranının epeyce üstündedir. Buna göre, Fransız işçi sınıfı, bunca yıllık örgütlenme ve mücadele geleneğine rağmen, henüz daha Fransa’daki işçilerin bile kader ve mücadele birliğini gerçekleştirememiştir. İşçi sınıfının yüzde 90’lık bölümü sendikal örgütlülüğün dışındadır.

Peki, kendi ülkesinde işçi sınıfının kader ve mücadele birliğini bugüne kadar gerçekleştirememiş olan Fransız işçi sınıfı, diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla enternasyonalist bir bütünlük oluşturma çabası içinde midir? Geçmişte Fransız sömürgeleri konusunda nasıl bir tavır takındı? Günümüzde emperyalist baskı ve sömürü araçları olan ve birçok ülke işçi sınıfının sorunlarının temelinde bulunan NATO, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşlara, Avrupa Birliği gibi yeni bir emperyalist güç oluşturma girişimine karşı çıkıyor mu? Bu soruları sormadan, bir ülkenin işçi sınıfının veya onun küçük bir bölümünü örgütleyebilmiş olan sendikalarının enternasyonalist olup olmadığını sorgulayamazsınız.

Bu soruların hepsinin cevabı olumsuz.

Fransız işçi sınıfının sendikalarda örgütlü yüzde 10’luk bölümünün bir kısmını bünyesinde barındıran ve geçmişte Fransız Komünist Partisi’nin denetimi altında bulunan Genel Emek Konfederasyonu (CGT) bile bu sorulara verdiği yanıtlarda sınavı geçemiyor.

Fransız işçilerinin yüzde 90’ı niçin sendikalı değil?

Akla iki neden geliyor.

Birinci neden baskılar olabilir. Fransa’da sendikalaşan işçiler işten atılıyorsa, yoğun anti-demokratik baskılar yaşıyorsa, işçi sınıfının yüzde 90’ının sendikasız olması anlaşılabilir bir durumdur.

İkinci neden, kapitalist sömürüye rağmen, rahat yaşama olanaklarıdır. Fransız emperyalistleri dünyanın azgelişmiş halklarını sömürüyorsa, bu sömürü sayesinde elde edilen yüksek kârların bir bölümünü de kendi işçi sınıfına “sosyal refah devleti” adı altında verebiliyorsa, köklü bir tarihe sahip olan Fransız işçi sınıfı bile sendikasız kalmayı tercih edebilir.

Galiba durum bu ikincisi.

O zaman şu soru önem kazanıyor: Köklü bir örgütlenme ve mücadele geleneğine sahip Fransız işçi sınıfının yüzde 90’ı emperyalistlerin sömürsünden pay alarak kendi çıkarları için sendikasız kalmayı bile tercih ediyorsa, emperyalist sömürü altındaki azgelişmiş ülke halklarıyla ve işçi sınıflarıyla anti-emperyalist bir dayanışma ve işbirliği içine girer mi?

Girmez, tabii. Nitekim de girmede; girmiyor.

Fransız solunun ve sendikalarının sömürgecilik konusundaki tavrı şöyle özetlenebilir:

Fransız emperyalizmi 1871-1900 döneminde Afrika’da 3,5 milyon mil kare araziye ve 26 milyon insanı sömürgeleştirdi. Fransız sendikalarının meşruluk kazanması tarihi ile Fransız emperyalizminin yeni bölgeleri kontrol altına alması arasında yakın bir bağ kurulabilir. Fransa’da “ilk Fransız sosyalistlerinin ve ütöplerinin birçoğu sömürgecilik yanlıydı.” 1895 yılında sömürgeciliğe karşı bir program kabul edildiyse de, bu karar, sömürgeciliğe karşı herhangi bir önemli eyleme yol açmadı. Bir

süre sonra da radikaller ve sosyalistler ulusal sömürgecilik politikalarını benimsediler. Fransız işçi sınıfının “sömürgelerdeki kurtuluş mücadeleleriyle temasa girme konusunda en küçük bir girişimi bile yoktu.” Cezayir söz konusu olduğunda ise “Fransız sosyalistlerinin ve işçi hareketinin büyük çoğunluğu kuşkuya hiç yer bırakmayacak bir biçimde sömürgeci olduğunu ortaya koydu.” “19. yüzyılın son onyıllarından başlayarak sömürgeci kampanyalar kamuoyunu fethetti; işçi hareketi de bir süreç içinde ulusal sömürgeci mutabakata dahil oldu.” Bu bütünleşme süreci Birinci Dünya Savaşı sonrasında daha da pekiştirildi. (Tichelman, F., “Socialist Internationalism and the Colonial World,” Holthoon, F.v. - Linden, M.v.d., *Internationalism in the Labour Movement (1830-1940)*, IISH, Amsterdam, 1988, s.87-108)

Fransız işçi sınıfı Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde de sömürgeciliği onayladı ve bundan yararlandı. İşçi sınıfı içindeki küçük bazı kesimlerin anti-emperyalist tavırları oldu; ancak Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu emperyalizme karşı çıkmak yerine, emperyalizmin nimetlerinden yararlanmayı yeğledi. 1950’li yılların başlarında Vietnam’da Fransız emperyalistlerine karşı bağımsızlık savaşı verildiğinde, Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu Fransız emperyalistlerini destekliyordu. 1950’li yıllarda Cezayir’de bağımsızlık savaşı verildiğinde, Fransız işçi sınıfının çok büyük çoğunluğu Fransız emperyalistlerini destekliyordu. Fransız sendikalarından CGT-FO Cezayir konusunda Fransız hükümetinin baskıcı politikalarını bile destekleme eğilimindeydi.

Fransa’da günümüzde işçi sınıfı seçmenlerin yaklaşık yüzde 90’ını oluşturuyor. Diğer bir deyişle, Fransız emperyalizminin politikalarını uygulayan parlamentonun ve hükümetlerin belirlenmesinde işçi sınıfının belirleyici rolü var.

Fransız işçi sınıfı, bilinçsiz, deneyimsiz, aldatılmış veya aptal olduğundan mı, emperyalist politikalar uygulayan Fransız hükümetlerini seçiyor; yoksa, işçi sınıfının çok büyük bir çoğunluğu kısa vadeli çıkarlarını bu politikalarda mı görüyor?

Fransa’da nüfusun böylesine büyük bir bölümünü işçilerin oluşturduğu düşünülürse, Fransız emperyalizminin politikalarında Fransız işçi sınıfının da sorumluluğu yok mu?

“Ama Fransa’da sermaye iktidarda” demeyin. Fransa’da iktidarda olanlar seçmenden onay alıyor. “Ama aldatılıyorlar” diyorsanız, sermayenin bunca yıldır başarıyla aldattığı Fransız işçilerini biz mi bilinçlendireceğiz ve onlarla birlikte ulusötesi sermayeye karşı omuz omuza mücadele edeceğiz? Onları, diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla kader ve mücadele ortaklığı yapmaya, enternasyonalizme ikna edeceğiz?

Bu sorular, Amerikan, Alman, İngiliz, İsveç, Norveç, Belçika, vb. emperyalist ülkelerin işçi sınıfları için de geçerlidir.

Bu ülkelerin işçi sınıflarının hangisi, diğer bir ülkedeki işçilerin bir genel grevinde veya benzeri eyleminde, somut ve elle tutulur bir destek verdi? Destek mesajlarından öte bir yardım sağladı?

Hiçbiri, hiçbir zaman.

Emperyalist ülke işçi sınıflarının, emperyalizmin ve kapitalizmin destekçisi, işbirlikçisi, payandası olduğunu gören az gelişmiş ülke işçi sınıflarının da bunlarla “kader ve mücadele birliği” yapılabileceği konusunda hayal kurmalarını beklemek de gerçekçi değildir.

İşçi sınıflarının derinleşen ekonomik kriz nedeniyle daha da milliyetçileştiği, kaderlerini kendi devletleriyle daha fazla özdeşleştirdiği koşullarda, enternasyonalizm çağrısını, ancak 1848 yılında Marks ve Engels’in çağrılarının günümüzde de geçerli olduğunu sananlar, işçi sınıflarını tarih kitaplarından öğrenmeye çalışanlar yapabilir.